

104*Wi*

MATTHÆI PRIORIS
A L M Æ.
LIBRI TRES.

LATINO VERSU DONATI

OPERA^A & STUDIO

THOMÆ MARTIN, A. B.

Viginti Annorum PRESBYTERI,

SCHOLÆ VERLUCIANÆ MAGISTRI,

ET

Parochiæ de KINGSTON DEVERELL, in agro
WILTONIENSI Curam gerentis.

Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis :

Hæc fuerint nobis præmia si placui.

MARTIAL; Lib. 2. Epig. 91.

S A R U M:
TYPIS E. EASTON:

Prostant venales apud HAWES, CLARKE & COLLINS, Londini;
PRINCE, Oxoniæ, & THORN, Exoniæ;
LEAKE, FREDERIC & TAYLOR, Bathoniæ.

M. DCC. LXIII.

E R R A T A.

PAGE 3. pro suetis, lege suetis.

Pag. 16. pro vincinâ, vicinâ.

Pag. 21. pro peritùs, peritus.

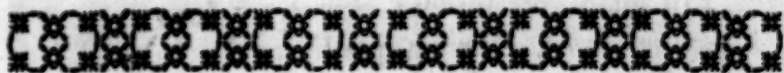
Pag. 22. pro quoque, quòque.

Pag. 40. pro Otia quam, Otia quum.

Page 51. pro conconquit, concoquit.

386
9457

VIRO ADMODUM HONORABILI

GULIELMO PITT

A R M I G E R O,

Nuper ab Epistolis REGIIS CONSILIIQUE
Secretioribus,

T H O. M A R T I N, S. P. D.

SI qua Tibi fuerint inter res otia, quales
O Decus, O Patriæ Spes Columnenque geris;
Percurras animo, precor, hæc mea scripta benigno,

Nec me aures pigeat detinuisse tuas.

Nequaquam Externus, Tibi Conterraneus adsum;

Natus qua vitreas volvit Avonus aquas:

Mille etenim passus dirimunt nova mænia Sarum,

Quæque ibi sub Castrum Rura colonus arat;

Hinc te si qua Soli Natalis gratia tangit

Præsidium optatum ne mihi, quæso, neges.

Carmine quam Patrio quondam Prior edidit Almam,

Carmine Romano nunc Tibi Musa dedit :

Nam sibi quem potiùs Patronum adscisceret Alma,

Quam, varias dotes cui dedit Alma suas ?

Quæ tamen est reliquis totos infusa per artus

Alma, in Te solo Corque Caputque tenet.

Hinc

Hinc Cor quod Patriæ tanto incendatur Amore,
 Hincque Caput, Patriam quod tueatur, habes;
 Hinc Galli oceano pariter terræque fugati,
 Hincque reportârunt tanta Trophæa Duces.
 Hinc etiam Hispanas solers mox detegis artes,
 Dum furtim infidi bella futura parant:
 Providus hinc Regi prima arma capefcere suades,
 Prima infensa Tibi quæ vetat Aula capi:
 Non tamen hic Patriæ Tibi cura remittitur omnis,
 Quam potes, haud cessas huic dare promptus opem;
 Et quanquam Imperii Clavum non flectis, ut ante;
 Quæ Patriæ profint, Fidus, ut ante, mones.
 Macte Heros, Patriæ nec Amor Te deserat unquam,
 Nec pudeat Musæ Te meminisse; Vale.

F. Scholæ Verulucianâ
 Cal. Martii 1762.

MAT.

MATTHEI PRIORIS
A L M Æ.
LIBRI TRES.

LIBER PRIMUS.

FERTUR Matthæus quondam occurrissē
Richardo,

Tempore quo non est dicere, quovē loco:
Qui inter se abstrusis de rebus multa loquentes;

Nunc prò, nunc contrà sustinere vices.

Dente Manuscriptum Sorex semiedit iniquo:

Dira Fames! quam nos illachrymamus adhuc:

Oh! utinam stomachus non rursus concoquat unquam

Tam flendæ horrores tam miseræque dapis.

Sed tamen ad nosmet veniet minus inde doloris,

Si quod de tantâ clade supersit adhuc,

Curâ delatum, conservatumque labore,

B

Chare

Chare Jacobe, tuo sæcla futura legent.

Exorditur ita

..... Hic Matthæus talia profert,

Alma inter vates, Scriptores Mensque solutos,
 Sicut Aristotelis penna monere solet,
 Per Corpus totum ceu excelsum sive pusillum,
 Tota bonâ in toto est una reperta fide:
 Improvisa tamen rursus est quoque tota per omnes
 Venas & Nervos, Articulosque simul:
 Huc illuc præceps currit, perque omnia regnat;
 Quo spectrum Hamletti more volare vides.
 Hoc Systema, prout nostras pervenit ad aures,
 Firmiter Oxonii, Chare Richarde, tenent.
 Hoc Grante Pubes non vult agnoscere, *Dixit*
Ipse etenim nihili, nosis ut ipse, facit.
 Dicunt, (namque solent istum contemnere Græcum
 Antiquum, liceat si mihi vera loqui)
 Ternas esse Fabas vesicâ dogmata glaucâ
 Glauca, cum attulerint omnia verba simul.
 Alma, prout pugnant ipsi, multùmque laborant,
 Ut folio in Cerebri culmine celsa sedet.
 De quâ consilii sublimis sede supremam
 In sensus mentem mittere quosque solet.
 Nervos porro duos visûs trans lamina, ut aiunt,
 Ipsa hæc conspecili more ligare solet;
 Quorum Animæ auxilio mox Almæ fida reportant,
 Volvunt quum se orbes, quum statione manent.

Quàm

Quàm prompti in Campo dant vulnera, quàmque
Theatro :

Qui Dux sit cordi, quæque Puella magis,
Inque Aulâ ut veteres nolunt agnoscere Amicos,
Qui jam cesserunt de statione suâ.

His absque auxiliis ut sim magè serius, aiunt,
Hujus virtutem prævaluisse nihil :
Huic oculi possent conjuravisse ruinam,
Nullaque quæ struerent copia scire foret.
Judice me, stultum foret hoc & prorsus iniquum,
Luce his concessâ, cæca quod ipsa foret.

Naturam pariter censent duxisse sagacem,
Per Nasumque cavos continuâsse duos :
Absque his Alma Rosæ quî noscere posset odorem,
Aut quem fætorem Brassica mittit olens ?
Aut qui consulerent hujus sententia quæ sit,
De Conchâ aut Cepi cum fera bella movent ?
Namque e corporibus, nôsti prout ipse, Richarde,
Diffluere hæud paucis frustra minuta petunt ;
Dumque per hos volvunt sese, surguntque canales,
Totius exemplar suppeditare solent.
Ut pedites Domini currus præcedere sueti,
Quo Caupona sciat nomen habentis iter.

Ex Nervis etiam, cingunt quicumque palatum,
Hanc quoque de gustu ponere jura ferunt.
Absque hoc, pro Baccho quem dat Campania, potens
Turbida (Dii prohibent) Vina Tagana Duces :

Nec qui Cervisæ; scirent Matresque nurusque;
 Aut laticis Citrei qui sit in ore sapor;
 Hæc quoque de causâ nostras annectit ad aures
 Tympana, quò melius combibat ipsa sonos;
 Qui grati, ingrati, lenes sunt sive sonori;
 Hivè illivè, prout tympana pulsa regunt.
 Denique ne sensum tractandi amittere possit,
 (Quo sepsu gaudet non mediocre frui)
 Ad digitosque pedum extremos manuumque vicissim
 Nervos subtiles mittere mille solet;
 Hique animas retro ad Cerebrum se vertere cogunt,
 Utpote qui vicibus grata referre volunt;
 In quo clara horum cum sit signata figura,
 (Quod modò subjeci, si meminisse queam)
 Non minùs exactè causam dijudicet Alma,
 Quam si Spectatrix adforet ipsa loco.
 Sic dum paganos Scribas, jurisque-peritos
 Judex diversas cogit inire vias,
 Sublimis celso in folio sedet ipse quietus,
 Pro Brevibus latis jura dat unde foro.
 Sic quoque dormitat Romæ vel Papa precatur,
 Eque Quirinali non movet arce pedes:
 Qui Speculatores sanctos tamen inde remittens,
 Percipiensque simul qualiacunque monent,
 Faustos per Templi fines regnare videtur;
 Eque suâ Humanam corrigit ipse fidem.
 Qui Stagyritanz malunt incumbere sectæ,
 Ejudemque acres dogmata prisca tenent,

Pugnant

Pugnant hoc agnôsse novos discrimen Amicos
 Præterquam juxta plus minus esse nihil.
 Namque quod ad mentem, dum vos contenditis, aiunt,
 Hanc sedem in Cerebro semper habere suam;
 Hanc tamen extendi, saltem hoc concedere sueftis,
 Hinc Lis nos inter tota repente cadit.
 Nam licet ex Capitis formâ & compage vacetis
 Dicere, dum fuerit crastina visa dies;
 Attamen hanc Mollis partes se extendere in omnes,
 Hoc visum cuivis non minus esse potest.
 Totus honos igitur quorsum attollatur ab imis
 Partibus, ut Cerebrum pondera plura premant;
 Artus cum reliquos liceat cuicunque notare
 Non minus esse alacres in statione suâ?
 Nam citharæ quamvis capiat modulamina vertex,
 Artificis tamen hæc elicit una manus.
 Militis atque licet cingantur tempora lauru,
 Arma ad pugnandum Brachia sola gerunt.
 Prætereà Nares, Aures, & Lumina non sunt
 Partes, auxilium sed dare quæque solent.
 Quinetiam ex illis ab origine progrediuntur
 Quos linguam audieris mittere cunque sonos,
 Dic mihi quid per se Caput hoc absolvere possit,
 Dempstis auxiliis, quæ dat amica cohors?
 Quid nisi vecordem possit monstrare figuram?
 Dormiat, aut doleat, præter agatque nihil?
 Nec quicquam refert, te posse ostendere cursum
 Quâ ratione Animæ tempora versus habent.
 Sunt prius istæ Animæ quodam de carcere missæ,

Carpere

Carpere per venas quam potuere viam,
 Quavis censurâ dignas quas esse putemus,
 Quàm venisse, prius si rediisse velint.

Si venere igitur, sicut nos credere dignum est,
 A manuum digitis, a digitisque pedum;
 Res ita cum fuerit, digitis manumvè pedumvè
 Est opus ut vertex ipse priora ferat.
 Si ingenuus certes, hoc te concedere oportet,
 Tactum per sensus quosque tenere locum.
 Aspice concordēs crepitant ut frigore Dentes,
 Si gelidâ extremos imbuis ipse Pedes:
 Aut si quando Pedum patiantur verbera plantæ;
 Ut Capiti fervor plurimus inde venit.
 Tactum calcatus Thraeo atque beatus Amator
 Per membra infusum quælibet esse volunt.
 Nunc adverte precor, proferre Lucretius audet
 (A Creecho ut juvenis discere quisque potest)
 Lumina facta quidem sed non potuisse videre,
 Nec prensare Manus, pone sequivè Pedes:
 Artus Naturam incautam ostendisse priores,
 Usus mox horum cuique dedisse suos.
 Membrorum hinc nullis sua munera nota fuisse,
 Dum fors impellat quælibet una movens.

Imprimis Villam sibi Vir molitur, & inde
 Saxa ad vescendum non satis apta videt.
 Arboribus terræ defossis, obstupet Alter
 Has nec ferre Librum, five Numisma vetus,
 Philosophus tamen ille fuit summusque Poeta,

Talia

Talia pro veris quem docuisse ferunt.
 Mortalis Ratio benedicta fit illius ergô,
 Quæ serò veniens venit amica tamen.

Sed quis tam vecors e tecto prodiit unquam
 Cum fellâ frænos impositurus equo,
 Lucinæ famulam quo ad sponsam adducat, & idem
 Incertus prægnans num sibi sponsa foret.
 Nec quis maturam segetem demessuit unquam,
 Aut tostam e furni detulit ore molam,
 Enatis nondum Pistoribus atque Colonis,
 Artes has illum qui docuere duas?
 An nondum ambitæ possunt dare nolo Puellæ?
 An possunt-----Musam siste, Richardus ait,
 Dum tu Pindarica adproperas mihi vera referre,
 Versibus alternis claudicat illa frequens.
 Versibus? An, retulit Matthæus, talia curo?
 Mitis & ingenuus perge, Richardus ait.

Hoc nihil esse aliud quam si Natura togatam
 Artem exercisset, Chare Richarde, patet:
 Tanquam casu aliquo quondam se in sede locasset,
 Urbi vestitus compositura rudes;
 In Monumethensem quos vicum deinde tulisset,
 Ut caperent aptos quilibet inde sibi.
 Sartorum verò, Thesis hæc quâ in parte laborat,
 Liber & adscriptus dicere quisque potest.
 Si figmenta caput pertentent talia, sexus
 Quo pacto aptaret vestibis ipse duos?
 Quas faceret chlamydes, atomorum more valerent,

Formicæ

Formicæ aut Ceto congruerentque pares.
 Non ita : Corpoream studio notat ante figuram,
 Quàm modulum membris admovet unca manus.
 Dorfi & Thoracis Catharinæ tegmina veræ
 Non incorporeæ condidit ille Deæ.
 Error delituit nullus prope strata tabernæ ;
 Quæis operam dederat, noverat ipse, viris,
 Ad quorum moles artem sine fine regebat ;
 Huic aliter nummos quis numerare velit ?
 Præterea si mutetur fors ipsa, Richarde ;
 Quam malè succedant res tibi quæque nota :
 Demptis Plantarum vinclis, trans Lumina fige ;
 Conspeculum digitis mox adhibeto pedum :
 Tunc litem hanc dirimes vel tu, vel Memmius ipse,
 Quàm scitè aut irent prospicerentvè viri.

Oppugnanda tamen Sapiencia, quo tuearis,
 Ut quæ tam petulans tamque proterva fiet,
 Et tibi semper erit rerum prudentia major,
 Hujus adesse aliis quo minus ipse probes.
 Armorum eventus Doctrinæque unus & idem :
 Laudem inimicorum vulnera ferre solent.
 Fauberti ad Ludum si quæ discordia surgat,
 Cui concedatur gloria prima rudis ;
 Quis mage laudandum dederit, quo suadeat, ictum,
 Alter in alterius stigmata veste notat.
 Errores sic quod reliquorum ostendit, Amice,
 Surgit honos libro plurimus inde tuo :
 Horum quòque magis confundere dogmata calles,
 Hòc plus quæ reperis dogmata laudis habent.

Urgetur

Urgetur veteris quod Aristotelis Scholiastæ
 Judiciis variis quilibet esse solent:
 Consilii cujus generalis quilibet figuram
 Ex rugamentis vult variare suis.
 Haud secus atque oculus nigra qui bile laborat,
 In cælo naves, armaque densa videt;
 Aut Whittingtonem Praetorem ut quæque salutat
 Nola, miser Tyro dum bibit aure sonos.
 Sic Magus exponit sibi Schema: Animæque pererrant:
 Delirus Vates sic quoque mira videt:
 Sic plus quam simplex Lumen sibi Scotus adoptat;
 Nec glans Germanis plumbea missa nocet.

Origines, Theodorettus testantur utrique,
 Et quinquaginta non sine laude viri,
 Si commentati quæ sunt vestigia mentis
 Doctoris magni sat reperire queant;
 Nec consumi Almam nec letho posse perire:
 Quod pariter constans altera secta negat,
 Durandus cum Simplicio simul & Theophrastus,
 Nomina magna, metro vix tamen apta legi
 Mirantur quo pacto homines latuere Magistri
 Dogmata, quæ libri scripta volumen habet;
 Contenduntque Almam spiracula reddere vitæ,
 Ceu mors hanc rapiat, sive senectæ gravet.
 Qui nunc aut sapere, aut delirare videntur?
 Alma Afflicta inter bina scabella sedet:
 Quo magis illa legit, mentis magis æstuat anceps;
 Dum Thema vel Scholium perdere quodque solet:
 Nunc timet aut gaudet dubii spe pendula fati:

Sed tamen hoc ipsi cum, Richarde, fiet
Dum nos perstamus, curare negotia nostra,

Hoc Systema duplex, hinc vetus inde novum,
Ut vel semioculo quisquam deprendere possit,
Fictum est, dissidium quo sine fine foret.

Nunc ut ad eventum res perducamus amicum,
Sitque attramenti copia fusa minor;

Schema saluiferum mihi jam producere fas sit,
Tutus & in medio flumine vela regam:

Nam cum Gassendo si vis foret ut Stagyritam
Conciliaremus, Chare Richarde, senem;

Quot mirarentur nostros exinde labores;

Quam pauci hos possent mente tenere tamen?

Hinc mihi principium capiat Systema, Richarde,

Oh! utinam sensu condita verba forent!

Dum varios Almae errores, metasque volatûs

Non dedignatur læta Thalia loqui.

Hoc enode mihi & simplex Systema putabit,

Per digitos intrat prima quod Alma pedum;

Altiùs hinc gradibus justis se attollere pergit,

Malleolum sensim Crusque Genuque tenens:

Deinde prout vitæ validus se subjicit humor,

Jam Femori vires suppeditare parat:

Hisque pererratis regionibus omnibus infra,

Tandem ad cincturam quærit habere locum:

Gaudia, Mæstitiam, Risum dat & inde Dolorem;

Quæ pandenda manent ordine quæque suo:

Tempore nunc matura, licet non tempore culta,

Ad sedem Cordis scandere pergit ovals:
 Hinc postquam aut sensum vel fraus migrare coegit,
 Dimissis reliquis occupat illa caput.

Imis ex Pedibus subito Caput usque superne;
 Concisum & sapiens: perge Richardus ait.

Non est hæc Cerebri sententia vana, Richarde;
 Progressum motus hinc tūcare volo:

Demonstrativè primum hoc ostendere sumo,
 Quod, quò se moveat, Pes datus ipse fuit;
 Et quod crura optant procedere, deinde redire:
 Quo dempto, quod agant his superesse nihil.

Calcitrat hinc Infans, calcatque & membra volutat,
 Cum nondum potis est repere pronus humi.

Omnia quæ melius subigat quò lustrica mater,
 Arctiùs hæc vinclis membra ligare solet;

Sedibus insolitis nè quæ successerit Alma,

Lustralis festi mox stupefacta sono,
 Dum timet, ærumnæ aut venturi præscia luctus,
 Sese iterum tacitâ subtrahat inde fugâ.

Sors Almæ Infantis perquam miseranda videtur:

Ut cui Lusoris pars subeunda mali est,
 Ludere quæ noller, si mens sibi libera detur:

Cui desistendi copia nulla tamen.

Rursus cum vires majores sumpserit illa,

Ut Pueri astringat Fascia nulla Pedes,
 Si crebrò in somnis nocturno tempore calcet,

Aut vaga per lectum volvere membra solet;
 Incursus primos crassa hōs Catharina rependit,
 Corpore quæ Puerum semisopita premit.

Ex isto ætatis spatio nunc, Chare Richarde,
 In scenâ hâc mundi quo posuere Pedes
 Specta, ut consensu baculo vel forte pyragrâ,
 Circumagunt cursus testa per ampla suos;
 Dum fictos proli dat equos pia cura Parentis,
 Cum Smithfieldi aderit proxima festa dies:
 Et sunt felices cursus ter & ampliùs illi,
 Principium ætatis quos puerilis amat.

Hinc annis aliquot nunquam subsistere nôrunt:
 Crura voluntatem, cernis ut ipse, regunt.
 A mane exorto dum sol descendit in undas,
 Per sylvas per agros currere quosque juvat:
 Lasciunt, salunt, saltant, luduntque frequentes;
 Nec dicta aut Friendi vel tua, Snape, movent.

Ut verò ad sedem vicinam jam volat Alma,
 Atque, prout dixi, gaudet adire femur:
 Auxiliatrices & amicas viribus usa
 Sympathicis ulnas illa calere facit.
 Dum viridi in campo saltans sibi plaudit Eliza;
 Et Susanna levi ludere visa pilâ:
 Conos disponit dum sedulus inde Johannes;
 Ferri hinc Rogerus pondera torquet ovans;
 Brachia sponte suâ nec non & Crura moventur:
 Quod dare perspicuum mens mihi sola fuit.

Altiùs

Altiùs inde dato saltu se subjicit illa:

Oh! referam quem nunc malit habere locum?
Mentem mutatam sibi jam deprendit Ephebus;

Nec cursus, nec jam gaudia ruris amat:
Neglecti Catuli comites priùs otia ducunt:

Et volucrum per agros agmina tuta volant.
Hinc subitus campo sese subducit amæno;

Ob Nympham gemitus incomitatus agens.
Ignes crudeles queritur, sævosque dolores,

Et lugens planctus fundit ab ore graves.
Sola relinqui etiam jam Nympha exoptat & unum,

Amotis reliquis, ardet habere sibi.
Nymphæ paulatim juvenili fervet amore,

Concipientisque ignem languet ut ipsa domet.
In nemore hinc gaudent concurrere vespere quoque,

Ex quo concursu crescere pergit amor.
Inde sacerdoti rem narrant ordine totam:

Connubio jungit; cunctaque deinde bene.

At, mea Musa, audis si me, procul esse memento:
Non sunt innuptæ quæque notanda tibi.

Dorsi & Thoracis ter trino tegmina mense
Laxa, & jam brevior facta subûcla docet,

Istos ætatis quod mens constricta volucris
Cincturæ in Spatio proximior jacet;

Et quod vita infans, sensus vegetusque oriuntur
Ex virtute hujus, quæ fluit inde potens.

Prolificos radios Phæbi sic lucidus orbis
E mediâ Mundi parte vibrare solet;

De

De quâ sede jubar partes jaculatur in omnes;
 Ut vigeat blando terra quod igne facit.

Mutus adhuc, barbâ tandem mulcere Richardus

Et Capitis tegmen tollere visus erat;

Tum palmâ in mensam positam juveniliter actâ,

Tales extemplo misit ab ore sonos.

Certat, Dulce Caput, quicumque est fautor Amoris,

Quem tenet, inferius te posuisse locum.

Quos tu fautores narras mihi, quæso, Richarde?

Musarum comites, quos bene nōscis, ait.

Mi dolet hos cætus te deservisse virorum,

Vita tibi cum quæis hæcenus acta fuit.

Solos Sermonum Scriptores rebar amicos

Lucrum ob privatum destituisse suos.

In cor stillavit scripsit Lucretius; auctor

Qui nos erudiat ni minus aptus erit.

Mollis idem Naso, tenerorum Lusor amorum;

In re nec judex futilis ille fuit.

Ipsæ jecur torret numerosus Horatius; omnem

Qui vim verborum prendere mirus erat.

Hunc animi affectum simili Maro sede locavit:

Auctorum quid opus plura referre tamen?

Constat, siue Epicum Carmen, ceu consulis Oden;

Hunc illumvè locum quod sibi poscit Amor.

Haud animadvertens in te, iratusvè, Richarde,

Hoc tibi rescissum protinus ipse dabo.

Principio vates, ut Mundo convenit omni,

Dant operam ut placeant Scripta, lucrumque ferant.

Hinc tibi Materiam promunt simul atque figuram;

Ornamento hæc est, utilis illa magis;

Queis quo more struant sua dum convivium curæ est,

Pascere convivas atque placere student.

Proposito tamen huic æquo occurramus iniqui,

Res animo quam sunt percipiente secus.

Sic Prætoris apud mensam si prandia sumas,

Cervinam hinc comedes, tostaque terga bovis:

Hinc ad Bustardos aut Cygnos pergere mos est,

Post hæc Scriblitas Oogalasque petis;

At Citrei cortex Pomæ, & folia ampla Tulippæ,

Quo patinas ornet, lata fuere simul:

Et vexilla etiam tersa & depicta superbè

Festum haud ingratum te celebrare docent.

Sanus odoratur tantum cum cortice flores;

In mensa positas sed premit ore dapes:

Et Caput huic hebeti vacuum patet esse Cerebro,

Qui pro Scriblitâ carbasa picta voret.

Arcum quod Veneris Natus gerit atque sagittas,

Passeribus junctis fertur & alta Venus,

Hoc emblemata homines doceat nil, præter id unum;

Quod Puer est acer, Mater & ipsa falax:

Sensus imaginibus latet his aliquando profundus,

Inspectis propius nullus adesse solet.

Nam quis concipiat fingunt quæcunque Poetæ,

Cælia quod cælum luminis orbe gerit,

Aut

Aut qui sit sensus manifestus, sive remotus;
Cum dentes Gemmas, labra Coralla vocant?

Flaccus & ille tuus variè scripssisse fatetur

Sese, ut Mens petulans vel sibi sana fuit;

Quæque ultra legem est visus finxisse Poeta,

Philosophus prudens hæc tibi recta dedit:

Carmen Epistolicum cujus grave diluat Odas,

Scriptis amatrices quas prior ipse levis.

Idalium quanto Lucretius intonat ore

Dum Puerum fictâ cum Genetrice canit?

Nuncupat hanc Dominam terrâ cæloque potentem,

Huic subdit ventos, huic vada falsa maris;

Dumque, Deam celebrans, variis hanc laudibus effert,

Suppliciter, versus dictet ut ipsa, rogat.

Attamen ut vatium sese furor ille remisit,

Chartâ in vincinâ sobrius atque dolens,

Hanc quoque cum reliquis vacuum Diis atque Deabus

Sedibus in superis dicit habere locum,

Qui nec res hominum curant, ipsamvè salutem,

Quot laqueo intereunt, quotvè dolore gravi;

Cælestes animos nec agentes otia torbant

Scapini fraudes, Cæsareumvè decus.

Nec Romani unquam poterunt monstrare Poetæ,

Quâ constans certâ sede moratur Amor.

Inde jecur torrent, vel Cor terebrant, ut utrumvis

Carminibus numeros suppeditare potest:

Cujus si cupiat quivis cognoscere causam,

Hoc

Hoc brevius, dicunt, longius illud erat.
 Sic libertatem vel Musa Britannica sumat,
 Ut reor, externus quam sibi quisque petit.
 In sermone mero nosmet plus juris habemus :
 Cur foret in versu dic' mihi, quæso, minus.
 Si simplex mittat jaculum quandoque Cupido,
 Tum Cor amatoris vulnus habere solet:
 Arcum sin capiat, gravidam telisque pharetram;
 Certius hoc nihil est hunc terebrare jecur:
 Namque vale possit Rationi dicere Rythmus;
 Et jus in sensum suêvit habere sonus.

Sit tamen in versu fociis censere potestas,
 Quod permittendum scripta soluta negant;
 Arte secant qui membra hominum hoc ostendere possunt,
 Quod jecur officio fungitur usque suo:
 Usibus & vitæ quod se communibus aptat;
 Dum colat succos, attenuatque simul:
 Utilis hinc Bilis tantum seponit, ineptum
 Chylum ad tingendum quod satis esse potest.
 Absque hoc cum satyrâ nobis tum sale carendum;
 Mansuetudo hominum rumpat & omne genus.
 Felle patet rerum quod non sit amarior ulla;
 Dulci & jucundo semper abundet Amor :
 Hinc frustra Logicen me olim didicisse fatebor,
 Si modò sit dulcis res & amara simul.
 Doctrinæ nec prima Elementa hausisse videtur,
 Qui ignoret quantum a Bile remotus Amor.

D

Jure

Jure etiam dici de Corde simillima possunt,
 Nascitur unde Pavor vis animique simul.
 Omnes queis vaga sunt corda & demissa, tremiscunt
 Tympana si audierint ingeminata sonis.
 Queis Pavor officio medicinæ fungitur apto :
 Ingruit armorum nam simul atque fragor,
 Cor se submittens femoralia tendit ad ima,
 Et Stomachum dirus vellicat inde dolor.
 Interea Heroes, queis vinci aut vincere certum est,
 Altiùs in summo pectore Corda gerunt:
 Quorum fibra, simul crudescit sanguine pugna,
 Ipsos Thoraces exagitare solet;
 Dumque ibi se vibrat sonitus comitata Tubarum;
 Summa inter pugnam gaudia cuique facit.

Nunc si in Corde uno virtus se ostendere mavult,
 Et manet in nullo tam manifesta loco;
 Qui probet hoc, sudet multùm, multumque laboret;
 Ex æquo solium quod sit Amoris idem.
 Naturam finxisse locum quis credat eundem
 Ardoris sedem diffidiique gravis?
 An nisi pugnando cum corpora fessa reducunt,
 Gaudia nequaquam percipienda viris?
 Et, nisi qui Patrem Stygias demisit ad undas,
 Progeniem cuivis non generare licet?
 Judice me, talis sententia prorsus inepta est :
 Hinc medias partes semper habebit Amor.

Quòque magis verum hoc possis tute ipse fateri,
 Herois fac ut pectus Amore flagret.

Fel simul atque furor quamvis totum ante tenebant,
Quæ Palmâ, aut solâ Morte domanda forent;
Jam sibi diffidens mens decedit; odit & arma,
Amplius hostiles vult nec adire manus.

Ereptam ob Famulam, ut Longurio, flevit Achilles;
Defidiâ & fomno cui periêre dies:
Nec priùs ad bellum cædemque redire volebat,
Ad se quam Mystæ Nata reducta fuit.

Cessit ab Aetiaca fugiens Antonius ora,
Urgente Augusto, deficiente Asia:
Carbasa picta manu pendente Cupidine vento,
Mundum, salva foret quo Cleopatra, dedit.

Edvardus Quartus venerandus & inclytus armis,
Jam juveni cinxit cui diadema caput;
Pulchram huic Anglorum dum vox & Cura Nevill
Gallorum hæredem vult sociare toro;
Imperium & pacem bellis mutavit & irâ,
Unius ut Viduæ lumina sicca daret.
Gallorum Henricum, qui rex cognomine quartus,
D'Estrææ pulchræ succubuisse patet;
Qui Faustos Coutræ campos post terga relinquens,
Fortunamque etiam, quæ dare facta manus,
Vultu obvelato vigiles & castra fefellit,
Perque juga & valles nocte tetendit iter,
Ut cum Lascivâ sese oblectaret Amicâ;
Cujus in amplexu perdidit omne decus.

Hos fuisse Viros quicumque negabit Amori,
 Audax ille animi Censor habendus erit;
 Sed magis ille audax animi, qui dicet iniquus
 Detrectasse viros hos grave Martis opus.
 Cum tamen erigeret jam nunc sententia vel Cor,
 Accensum digno vel daret igne jecur;
 Illas ad partes se blanda receperat Alma,
 Quas meliore suas nomine dicit Amor.
 Plura tibi possem proferre Exempla Virorum;
 Sed sint, quæ retuli, quatuor ista satis;
 Namque Exempla sibi cum quis delegerit apta;
 Quadringentorum quatuor instar erunt.
 Hoc est a Græcis, hoc est Romæ usque petitum;
 Altera finitimis nata fuere locis.
 Nam Veterum libros nonnulli evolvere gaudent,
 Sunt quibus e contra Scripta moderna placent:
 Quorum, verba animi si dicere libera possim,
 Duci me ignarum neutrius ipse volo.

LIBER SECUNDUS.

SED quid ais, Nōsmet par est educere Musam,
 Eductam temerè linquere deinde viā?
 In medioque argumentum nos mittere oportet;
 Ur̃a ut Butlero est missa simulque fides?
 Novit at ille, opifex numerorum ad prima peritis,
 Tempore quo instaret, subtraheretvè pedem:
 Cujus nos doceant neglectus non sine laude,
 Quæ loca nullius speret adire labor.
 Restim conscendit Funambulus ille peritus,
 Dum tibi spes mentem distrahit atque timor:
 Sique, dato saltu, quem jam stupet miscia turba,
 Demisso conto, creditur ille tibi;
 Colligit h̃c subito juvenilitèr undique vires,
 Dimidioque sui celsior inde redit.
 Arte stupes visā obtutu defixus in uno,
 Eque pavore tuo gaudia summa capis.
 Gesticulatoris miseri dum prodeo ritu,
 Saltantem Dominum pesque referre nequit:
 Paulatim circa restim mea membra voluto,
 Et licet ex humili serius inde cado.

Hoc tibi, digressus quod sum, præfatio monstrat:
 Parte aliquâ fassus crimina liber abit.

Mi placet hoc Emblema tuum cui deinde Richardus,
E contraque tibi bina referre volo.

Ut cameram obscuram monstrant quicunque Magistri
Astantis variâ lumina luce trahunt;
Flammiferumque croci diffusum hâc parte colorem
Mox glauco avertunt, restituuntvè rubro:
Hâc tamen ex variâ, quæ sit mixtura, colorum,
Affixum toti lumen, amice, tenes.
Aut veluti Dominæ, queis ætas transit in aulâ,
(Quæ nova Natali pallia quoque parant)
Quas variant vestes, has arte ornare laborant;
Quoque magis dispar quæque sit, apta magis.
Hinc si palla riget signis auroque superba,
Huic levis interior pars solet esse decens:
Exterior si pars Indis signata figuris;
Interior simplex & pretiosa fiet.
Sic placuit vobis, qui authores nominis ampli,
Ingenio excursus quod sua fræna daret:
Argumenta igitur si quando ferociùs urgent,
Blanda his temperies mite levamen adest:
Queis distorquetis vires, ut acumina perdant;
Sermonemque merum condecorare placet.

Cui sic Matthæus contra, tua verba, Richarde,
Quoddam in se vasfrum, splendidulumque ferunt;
Sed mihi jam certum est Thema retrectare relictum;
A te laudatus, ceu reprehensus ero.

Postquam

Postquam Mortales subiére jugalia vincla;
 Vires paulatim jam sibi ponit Amor :
 Votum hinc mundanum, simul atque domestica cura
 Turbare incipiunt mollia facta Dei:
 Nuncquæ, valetudo prout ingeniumque novatur,
 Alma cupit spatio liberiore frui,
 Circum imas partes versatur, deinde supernas;
 Nugamenta velut quæque movere solent.
 Sic mercatori domus est sublimis in urbe,
 Banstedi ad campos villaque culta nitet :
 Missæ hinc externis chartæ signantur amicis,
 Hinc promit merces, æraque justa petit :
 Inque illâ, quoties invisa negotia cessant,
 Ora tubo mulcens gaudia lætus agit.

Jamque maritalis, spatio volvente, Cupido
 Vinclo irretitus languet, & inde stupet.
 Testante Historia, nam nos simul edocet usus,
 Quod frigente viro, fæmina mente dolet.
 Hic libertatem, ditionem exoptat at illa ;
 Propositumque suum quisque tenere studet.
 Hic proferre foras ardet vestigia liber ;
 Imperiumque sibi flagitat illa domi.
 Languescit gradibus tardis hinc ardor Amoris ;
 Et jam læta mindus, sollicitata magis,
 Sedula Mens rarò sedes descendit ad imas,
 Gaudia tanta illi quæ tribuère priùs :
 Pectoris at vallo penitus munita quiescit,
 Et blandas fraudes, bella futura parat.

Conjicit

Conjicit Uxoris lachrymas hic ora rigantes
 (Autumno exacto cum moribundus erat)
 Proposuisse sibi nil prorsus præter id unum
 Supremâ ut tabulâ dos magis ampla foret.
 Deliquiumque hujus fucum sibi fœmina factum
 Agnoscit, morbo cum modo pressa fuit;
 Nec latet hanc illum jam tum statuisse, nigella
 Quod Susanna sibi sponsa secunda foret.

Perque aliquot tardos cum sic certaverit annos
 Mentitis votis haud dubioque metu;
 Responsis tandem fessa his dictisque, Johannes
 Affirmat, mendax Marthaque falsa refert;
 Dimissa tandem rixâ hæc sine fine molesta,
 In magis excelso mens cupit esse loco.

Thraces armiferæ Poltis Rex ille benignus,
 Ut reor, hæc ipsâ conditione fuit.
 Nunc Asia ingenti fervebat tota tumultu:
 Atque Deum turmas cogere quisque parat
 Trojanis, Græcisve; (prout sua cuique libido est.)
 Poltis dum interea regna quieta tenet.
 Dicite quid sibi vult turba hæc, discordia tanta,
 Mentis pacificæ Rex ait ille suis?
 Atridæ Paridem sponsam abduxisse remittunt,---
 Hæc mihi vel vacuo lis dirimenda foret:
 Damnum qui tulerat, sponsam non perderet Heros;
 Nec juveni cupido sponsa petenda foret:
 Ast Helenæ infidæ, non permittente marito,
 Sortem mutatam, quæ fuit ante, ferunt.

Quid

Quid Paris a raptâ poterit sperare maritâ?
 Forsitan hunc etiam deseruisse velit.
 Contra quo pacto sponsus prior ille relictus
 Famâ hanc incolumi pergat habere domi?
 Hinc mihi colligitur Logicorum more, quod ipsa
 Fœmina cum neutro jam remanere potest.
 Uxorum mihi nunc par non ignobile, quarum
 Nemo hanc aut illam pugnat habere sibi:
 Altera mærenti jam nunc mittetur Atridæ;
 Altera Trojano non renuenda Duci.
 Sic famâ incolumi Princeps potietur uterque,
 Quod nunc tam vehemens poscit habere sibi:
 Ira Deum atque Hominis mox hinc subsidere discat;
 Et pax in vitâ Poltidi, morte fiet.

Hæc Fabella tibi modo sit jucunda, Richarde,
 Ipse Popo grates, qui mihi dixit, habe.

Almæ se quocunque modo fuga concita mutet,
 (Adjectamenti quod tibi pone loco:)
 Artus nonnullos solet hæc deprendere eosdem,
 Queis locus est unus, nomen, honorque simul:
 Queis locus a spatiis adeo sejungitur aptis,
 Horum ut mox socio deferat alter opem.
 Æqualem sic, qui eurrit saltatve, vigorem
 Binorum crurum quærit adesse sibi;
 Queis Almæ ambobus tantum confidere mos est,
 Curat, utrum prius it posteriusve, nihil.
 Quorum olim neutrum cohiberet Hibernicus ille,
 Cum se præcipiti sustulit ipse fugâ.

Mortalis pugna ancipiti quicunque laborat,
 Læva huic ex æquo est dextraque fessa manus.
 Altera namque manus dum plagam infligit ab alto,
 Et dejecta hostis corpora fundit humi;
 Altera tractatam sese censeret iniquè,
 Interea in oculis si malè mersa foret.
 Cumque oculo clauso tormentum dirigit uno,
 Non hoc livori te tribuisse velim;
 Auxilium socio tanquam non tradat amicum,
 Aut cilia ignavus clausa timore gerat.
 Non ita; paulisper subducit lampada prudens;
 Vifus quo socio certior inde fiet.
 Temporis hoc puncto radii si forte recedant;
 Attamen ut primum cæsa jacebit avis,
 Jam sese aperiens rursus sibi poscit habere
 Dimidium famæ, dimidiumque lucri:
 Non jam segnis adest, nec inutilis; impiger at fert,
 Quo præda in oculis defodiatur, opem.
 Sic Mercatori mos est subducere sese,
 Tempora quo socio det potiora suo.

Dissimiles rursus quidam mole atque staturâ
 Artus, conjunxit quos nec origo sua,
 Concordes faciunt, ut Amici temporis hujus;
 Auxilium sibi quod mutuo quisque ferat.
 Motus hinc Cordis servat quoscunque lacertus,
 Pro quo tam præceps prælia sæpe movet;
 Ut, quamvis fervens, decernat tardius illud,
 Ictum hic quàm subitum præcipitare solet.
 Huncque alicui astanti contingat habere, priusquam

Ictum

Ictum qui posuit, se posuisse sciat.

Lumina sic latè semper lasciva vagantur

Vicinorum ergò qui inferiora tenent :

Ante etenim multo, quam ut sedent pectoris æstus,

Armiger & virgo labra tulère simul;

Cum jam congressus nondum datur ulla potestas,

Sympathicè lumen per loca cuncta volat;

Agnoscentque procul Florimellæ occurrere flagrat;

Et salvere jubet, Si modo visa sibi,

Sit licet in scalis, aulâ, aut conspecta fenestrâ,

Imò, aiunt, quamvis oret in æde Dei.

Funebres pompas Equitis si quando videbis,

Pulchrè rem poterunt hanc aperire tibi.

Cæstus ecce duos ; e queis ediscere possis

Utraque quod bellis huic fuit apta manus,

Nec perfusa auro minùs hoc calcaria monstrant,

Partem æquam binos sustinuisse pedes.

At meditabundus gladium nunquamnè notâsti,

Qui clypeum ex æquo pendulus inde secat?

Qui monstrat pectus, fuit hæc cui lamina gesta,

Prævalidæ dextræ non renuisse fidem:

Annon & galeam quæcunque foramina scindunt

Agnoscent, luci quæ via sola patet,

Hinc limis pulchram longè hunc spectâsse puellam,

Atque omni cultu condecorâsse simul,

In quâ oblectandâ vitæ spes tota locata est,

Cujus & ob manicam prælia movit ovans.

Forsitan objicias Systemati nunc generali
 Plurima; quæ minimè visa fuere mihi:
 Sed tamen interea auxilio mihi bina vocanda
 Sunt, intervallum proximitasque (notæ)
 Resque probem cunctas, si quando postulat usus,
 Inter se hærentes velle manere simul;
 Almam a naturâ non declinare bilancis;
 Ponderis & causam quamque valere modo.
 Si trutina hæc sursum, nec se ferat illa deorsum,
 Ut damnum aut lucrum, spesvè timorvè regit:
 Cælum inter terramque, tuum ut, Mahomete, sepul-
 chrum,
 Semper in æquali lanx statione foret.
 Crede mihi res est hæc exquisita, Richarde:
 Hinc oculos radios mittere finge pares,
 Ad duo vel potùs distantia pocula longè,
 Zythum utrum teneat Cervisiamvè rudes:
 In statu hoc dubio, dum mens tibi fluctuat anceps,
 Certum consilium non valet ipsa sequi:
 Quorum utrum prius aut pejus dignoscere nescis;
 Et nisi jam biberis mox moriére siti:
 Fors incerta vagos tibi dum deflectat ocellos,
 Alterutrumque horum suadeat esse prius,
 Quo factò, partes tenet Alpha aut Beta priores,
 Angulus ut quivis, Linea quæque coit:
 Inde voluntatem sensus jam certus adurget,
 Illa manum extendit,---sic tibi sume satis.
 Nonnè observasti Servam Pistoris, ut hæret
 Inter clitellas exagitata pares?

Taleolæ

Taleolæ in mediâ cujus si parte locentur,

Apta ad nil prorsus pigraque turba jacent:

Queis si turbatus fuerit status ille quietis,

Pondere fortuito dejiciente loco;

Hinc illinque fragor subitus tibi fertur ad aures,

A dextrâ aut lævâ ut quæque peracta notant.

Nunc hæc astringens vis est mittenda, Richarde,

Ut sibi propositum te sine flectat iter,

Magnanimi Reges coguntur ad arma, gravatum

Ut Boream versus fertur acumen acûs.

Ipse egomet tecum, vi nos urgente latentèr,

Passivi omninò ducimur ambo simul

Hennaulti in cellas, thalamum vel, Cælia, vestrum,

Quo chartam aut stramen succina more trahunt.

Ludere si volumus pictivè quiescere chartis

(Lusu aut Hispano, aut quo tibi cunque placer)

Fallaces stultosvè licet nos turba loquatur,

Ex æquo Chartæ nosmet & arma sumus.

Immeritas certè Chartas damnamus iniqui;

Quas nos didicimus miscuimusque simul.

Fortunæ auxilio frustra confiditur ulli;

Tantum spectatrix fœvit adesse loco.

Vani Homines! vanæ Chartæ quoque! nosmet & illas

Vis quædam impellens non subigenda movet;

Et dum Luforum speciem præbere videmur,

Ludimur heu! vicibus tota caterva suis.

Materiem spatiumque tamen culpæ tenemur:

Quæ lufum evertit, furripuere volam.

Sed

Sed tamen ut nostra hæc agnoscant jurgia finem,

Nec figmenta putes, quæ tibi vera loquor;

Ut dicam ingenuè nobis attractio cordi est:

Hanc, animi queis sit vis ea tanta, negent.

Corporei motus, nec non sententia mentis

A cæco impulsu quæque venire solet:

Vel cum te dicis meditantem incedere quidquam,

Armigerum agrestem quam bonè voce refers?

Accipe nunc; ---Quocunque loco Phantasia flammæ

Vitalis radios sive Cupido legit;

Huic membro tacitè formosa illabitur Alma,

Atque ibi pro certo tempore certa manet.

In linguâ sedem Nicolini exultat habere,

Cælestes Pyrrus dum ciet ore sonos.

Dumque Lyræ Pedro percurrit pectine chordas,

Artificis docti dirrigit illa manum.

Æsophagum Macri solet hæc transmittere præceps,

Prandia solus habet cum sibi Lurco vorax.

Consilii que expers cuncti simul atque pudoris,

Hautibus æternis illa Bibonis adest.

Mollem per sexum rursus se proripit illa;

Ceu mos, ingenium, sive juventa regit.

Alma decora, expers curæ, simul atque serena

In Franciscæ oculis conspicienda nitet;

Dum latè infantes radios diffundere gaudent,

Interea que ignes nescit uterque suos.

Inque Florimellæ rursus manifesta videri

Alma decens gremio callidiore sedet;

Surgentem

Surgentem gemitum cum supprimit, atque tegendo

Mærores aperit pectoris ipsa sui.

Alma decora etiam in collo tibi, Cynthia, fulget,

Gemmas dum ostentans, vana puella, moves :

Dorsi & Thoracis cum tegmina vincta recentèr,

Janæ ad cincturam lusitat Alma procax;

Cumque tumens vestem depictam sustinet orbis,

Hoc spatium haud dubitans Alma venusta subit,

Quam dum circumdat spatioso circulus orbe,

Totius centrum vendicat illa sibi.

Rursus: Membrum illud, vultus ceu Linea simplex

(Talis Naturæ vis solet esse potens)

Quæcunque imprimis Almæ succendit amorem,

Cum subiit pectus jam rude flamma gravis,

Annis nequaquam delenda videbitur usque

Pectore sub molli fixa tenere locum.

O Abelarde, puer sub iniquo sidere nate,

Cladis fama tuæ talia vera probet:

Sed, bene quod novi, damnum crudele Poeta

Nobilior cecinit non sine laude tuum.

Nam Popus, auditu facti percussus iniqui,

Anxius ipse animi texuit artis opus;

Tempore destituent nec serica fila colores:

Infauftam misero vestiit ille vicem,

Tam placidâque manu tenues induxit amictus,

Ut bene texturæ dicat & ipsa Venus.

Fletus fundenti Monachæ superinduit arte

Tantâ sacratæ Sindonis ille plicas;

Ut

Ut discernat Amor fastu simul atque dolore
 Culpam, quæ vati dissimulata fuit :
 Lenitèr abducensque Deus velamina retrò
 Cultori monstret cuilibet ipse suo
 Quæ lachrymæ fontes, quæ gratia tanta ruboris
 Eloisæ charæ condecorare genas.

Felix is Vates, Fortunatæque Camænæ,
 Sheffieldus laudes queis dedit ipse suas.

Nunc, prout ætatis vel flos vel dirigit usus,
 Alma leves lusus ludere mille solet.
 Si cessator erat puerili ætate Johannes,
 Dum cornu & contus gaudia sola dabant ;
 Cursum detineat senium licet atque podagra,
 Gaudet jam senior voce ciere canes ;
 Hinc Leporem proprio affixus movet ille camino ;
 In cathedrâ versans vimineâque premit :
 Infirmi quamvis fuerint, prout inde patescit,
 Mentem vicerunt mobilitate pedes.

Si Margarette volucris saltare placebat,
 Cum quondam in talo mens sibi fixa fuit ;
 Vecordi hñic, sexagenum quæ transiit aannum,
 Jam virides manicæ, festa Joanna sonat.
 Privato in Mimo, vulgari sive Choreâ,
 Jurisconsultis qua domus ampla patet,
 Atriavè Aurificum celebrant qua mense Decembri,
 Natalis Christi cum redit orbe dies,

Nunc

Nunc cum iudicibus, nunc cum Tironibus una
 Gaudet ad Ionicos membra movere modos:
 Frustrà incedentem pueri retinere laborant;
 Frustrà se opponit canitiesque tremens.
 Si tamen illa animo simulachra obscæna recurrant,
 Inguen quæ flammâ corripuere prius;
 Antiquos iterat mores oblita quod anni
 Præteriêre quater non minus atque decem:
 Læta malè, absurdeque hilaris, rubicunda Mitella
 Dum tegit huic humeros, fascia rubra caput;
 Mentem fallaci nimium lymphata furore,
 Natum orbans servi sponsa fit illa sui,
 In linguam si se citius subjecerit Alma,
 Dum flos ætatis vestiit ipse virum:
 Ille cerebro sæ nunquam non conscius artis
 Huic membro requiem cedere nescit ovans.
 Quâ de cunque tibi re disceptare lubebit;
 Ne dubita, voces arguet ille tuas;
 Quæ modo dicta neges; dolor hinc augetur eidem:
 Ille redargutor jam volet esse tui.
 Namque licet dicas Cicerone disertius ipso;
 Te tamen haud falli non satis inde liquet.
 Atque observatu dignum est, hos dicere plura,
 Auditu dignum quæ minus esse patet.
 Hosque oratores ea fors comitatur iniqua,
 Ut mala quæ per se deteriora probent:
 Ut naturali formâ privata puella,
 Quo fucata magis, tetrior esse solet.

F

Rursum:

Rursum: in famineo sexu si forsitan Alma
 Membrorum hoc sedem malit habere sibi;
 (Inclemens heu fors & vix medicabilis arto,
 Quà careat cordi grata puella meo!)
 Qui de sede suâ rursus deduceret Almam,
 Vires incassum proferet usque suas.
 Ut, qui Lithiasi cruciantur, sive Podagrâ,
 Hoc unum faciant prætereaque nihil,
 Nempe cibum potumque sibi emendare nocentes,
 Hostis quo interior sit minùs inde ferox:
 Sic, ceu pro nostris peccatis, sive priorum,
 Dii, nostri imperium quos penes esse patet,
 Vitam punirent, iusti simul atque severi,
 Conjuge funestâ cui mala lingua foret;
 Auxilium nobis dum Mors apportet amicum:
 Surdos nos fieri, vel tolerare decet.

Est bene nota tibi quædam Matrona, Richardæ,
 Ægrotum quæ me nuper adivit amans:
 Garrula mentales vires formasque creatas
 Per spatium horarum retrulit illa trium:
 Deinde statum placuit mihi demonstrare priorem,
 Cum nondum hæc vilis terra creata fuit:
 Neve fatigarer longo sermone, recisâ
 Historiâ, ad tempus venit, Adame, tuum;
 Quo facto, cursu potuit quocunque volueri,
 Mundum submergens tollit in astra Babel;
 Ordine mox Syrios, Persas, Græcosque pererrat,
 Romanos memorans posteriore loco:
 Naturam verò generalem pingere nostrum:
 Systema haud Satyræ verba proterva decet.

Nunc

Nunc circum sphaeram volvamus; & inde patebit,
 Diffensus variis qui solet esse viris,
 Non in vestitu solo, potuè, cibovè;
 Forte, Richarde, vel his qualia quisque putet.
 Ut lymphæ secum gustum ducunt & odorem
 Terrarum, lapsu quas adiere suo:
 Moribus ex Almæ sic tu deprendere possis
 Hæc quoque quo fuerit nata vel alta loco.

Infantum palmis adimebant vincula gens hæc,
 Stringebat teneros fascia nulla pedes:
 Artus hic ad eos nunquam non Alma redacta est;
 Spartanum hinc petiit calce manuque genus.

Illa prius docuit pueros effingere voces,
 Sustentare artus quam potuere pedes:
 Alma ex quo linguam sedem hic sibi maluit esse,
 Atque Oratores Attica terra tulit.

Tantum intra terras has nunc adverte propinquas,
 Quam diversi usus osque manusque fuit:
 Ut cujusque fuit dispar fiducia gentis,
 Dum magis hæc bellis gaudet, at illa tropis.

Anglorum in terris, Heylini ut pagina monstrat,
 Velat demissa veste puella pedes;
 In laudem gentis quâ se non exuit unquam,
 Facti hujus nî res non levis auctor erit.
 Bracchatosque mares illic incedere cernis;
 Hanc vestem sexus vendicat ille sibi,

Turcarum in patriâ contraria cuncta videntur;
 Hic sibi talares vult vir habere togas:
 Uxorique idem furibundâ voce minatur;
 Depositis Bracchis si modò visa foret.

Virgo cerebroso sub quo nos vivimus axe
 Candenti siccat pulvere quæque comas:
 Pectora queis circum nive candidiora caputque
 Diffundunt auras florea ferta suas.
 Hottentottensis virgo magè gaudet omaso
 Visceribusque ambos condecorare pedes:
 Hinc ad crura Procus deflectens lumina Tottæ
 Vultu demisso & supplice voce rogat,
 Ne sibi crudelis diversum averteret illud,
 Quod sibi jentacli spes sit, amorque simul:
 Nam malè furriperet sese modò Nympha proterva;
 Huic duplici sensu mors adeunda foret,

Potiores stolidos nosmet juvat usque videre
 Fæmineos dentes candidiore notâ.
 Incultusque omnis vilivè e plebe protervus
 Os mirè croceum ludificare solet.
 Serum inter populos non ulli fæmina grata est,
 Atri ni dentes more Gagatis erunt.
 Rex Chihu uxores multavit morte novenas,
 Queis dentes nivei causa fuere necis.

Si Tonquinorum Rector moriatur in urbe
 (Expers fallendi quod Loyolita refert)
 Huic a consiliis, uxor, simul atque Sacerdos,
 Quicumque imprimis fidus amansque fuit;
 Ignem

Ignem funereum defuncto accendit, & ornat,
Deinde petit medio promptus in igne necem.
Europæ in populis cujusvis conditionis
Talia qui faceret vix reperire queas.

Ad gentes oculos nunc deflectamus Eöas,
Et videamus ibi qualia pepla gerant;
Principe cum Giolo regales ecce! sorores,
Ornant queis papulæ corpora mille decem;
Ut gradus interior manifestius inde pateat,
Hinc plura exterior stigmata pellis habet.
Corpora Nobilium decorat magis ampla cicatrix:
Quo quisque est major stemmate sive loco;
Hoc majora illi simul atque foramina plura:
Ipsius exemplar membra fuere Ducis.
Felix axis, ubi vestitum haud amplius unum
In decus atque usum bellus Ephebus habet:
Atque ubi vel minimo decoratur synthese conjux
Ætatem in reliquam, si bene puncta fiet.

Indica virgo iterum, sol quæ se condit in undis,
Membra omento Ursæ molliter uncta gerit:
Hinc nondum visam deprendis odore puellam:
Quæque magis fætet, gratior esse solet.
Hic nitidi juvenes, hic bellus homunculus omnis
Ex humeris imos stillat ad usque pedes.
Horum quàm lævis pellis! quam flexile corpus!
Hic tantum impuri haud membra peruncta gerunt.

Diversas artes educandi diximus esse;
Lecturâ a Pueri principiumque fiet.

Anglica

Anglica mellitam cui donat serva placentam;
 Litera quâ ducta est ordine quæque suo:
 Doctrinæque magis studium quo proferat infans,
 Literulam simul ac nuncupet, ipse vorat.
 Lætitiâ hinc mirâ procedens, quasque figuras
 A læva ad dextram jungit & ore petit.
 Sin pars Hæbræi puero monstrata sit illa,
 Quam nos principium ducimus esse libri;
 Hic tibi pro merito grates persolvat, & inde
 Retrorsum extremo a finè revolvat opus.
 Quàm celeri cursu doctrinæ elementa voraret,
 Huic A post reliquas ultima salva foret.
 Exemplum facti cujus tibi non minus aptum
 Collectum ex Natæ moribus esse potest.
 Europæ in terris, insonis si forte puella,
 Naturæ impulsu ducta & amore simul,
 Facta foret nutrix quæ nondum facta marita;
 Inter cognatos audiat illa malè.
 Sinarum in terrâ, Dampièri ut pagina dicit;
 (Indice sub cujus tute Pagelli vide:)
 Britones ut properant e terrâ evellere funem,
 Et cymba exultans ultima littus adit;
 Descendunt omnes præclarâ stirpe creati:
 Hæret & in dextrâ Filia quæque Patris,
 Quam Pater adducit, Nautam supplexque ferocem,
 Horæ vel spatium curet ut, ipse rogat.
 Adstat Mater amans mentem perculsa timore,
 Ne contempta sibi Filia chara foret:
 Yaya etiam infelix suffunditur ora rubore,
 Ne virgo redeat, venit ut, ipsa timens,

Nunc

Nunc ut matronam sua consuetudo coerces

Quæ colit Europam, Chære Richarde, nota:

Secedit postquam calidos bibit ore liquores;

Secessus causam, me reticente, tenes.

Accipe nunc quo more viros se gesserit inter

Quæ rexit populos, magna Pomonqua, tuos:

Mixturâ exultans, anima hæc insignitèr audax

Primo hausit pateram, reddidit inde mejens,

Nec non eximii spargens monumenta favoris

Nautarum adversi misit in ora Ducis.

Sed quid opus terras nosmet peragrarè remotas,

Quando exempla adsunt sat numerosa domit?

Quid Gallos alacres gravibus disjungit Iberis?

Rupum compages quæ petit astra brevis:

Eque viris qui cis montes ultravè creantur,

Pars cessat, pars est nescia stare loco.

E mappis, gaudes quibus ipse, Richarde, Genevam

A Româ positam non præcul esse vides.

Si modo Papa bonus Romanus hærebit in arcè,

Christicolas haud dubium jam caput orbis erit.

Arcem hinc Romanam, bone Papa, relinquere noli;

Nec mens occiduas optet adire plagas.

Tybridis a ripa namque undas usque Lemannas

Si semel infausto progrediare pede,

Non eris ex illo senilis tempore Mystra,

Sed Lupa jam juvenis, splendida, picta genas:

Sexus amissus erit: tentes urbs ibit in auras,

Iam fiet Babylon, quæ modo Roma fuit.

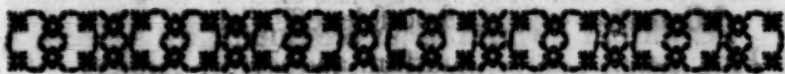
Quod

Quod tanta a paucis veniat mutatio leucis,
 Mirandum indoctis hoc solet esse viris.
 Hoc tamen a nobis quorsum adducatur, Amice,
 Cum saxa Helvetii qua sua quique colunt,
 Philosophos omnes verum hoc agnoscere constat,
 Demonstrare etiam quod tibi quisque potest,
 Possit aliquem Hæreticum fieri, fidèivè probatæ,
 Stabit ut huic fluvium Transvè citravè domus.

Vultu hic composito risit, dixitque Richardus,
 Ampla exempla affers & numerosa satis.----

Ex capite hoc longo tum Vates percitus æstro,
 Corda Poetarum quod furiare solet,
 Dicere perrexit: Cælum ad brumale, Richarde,
 Lumen nocturno tempore tolle tuum:
 Sive dies fuerit, torque tibi lumen ad actam,
 Albion amplexam, qua fremit unda maris:
 Si numerare potes cælo quot sidera fulgent,
 Vel quot particulas mobile littus habet;
 Communes exinde locos percurrere, quot hausi
 Authorum e scriptis non sine laude suâ;
 Et quot collegi numerare exempla memento,
 Quo munita mihi sat benè scripta forent.
 Seponenda mihi sunt hæc, dum postulat usus;
 Otia quam fuerint quæ tamen ipse legas.
 Nunc mihi temporibus tradam Systema futuris,
 Quod nondum natis Muneris instar erit,
 Quod quoque censorum poterit perferre furores,
 Invidiam & mortem quodque domabit ovans.

LIBER

LIBER TERTIUS.

EMBRA hinc concussit sua semisopita
Richardus;

Nec voluit linguam jam cohibere suam:
Huicque haud absimilis sensus mox impulit
auras,

Dentum qui e septo duplice fecit iter.
Si modo dictum alicui videatur durius illud;
Tu, Pope, dic mundo quod mea culpa nihil.
Hoc nos more loqui senior monstravit Homerus:
Græcum est id, sensus si minus aptus erit.

Ut queis sunt cordi mendacia vana, Richardus
Inquit, primò aiunt quæ placitura putant;
Quodque semel dixere, hoc demonstrare laborant;
Figmentum nec amant deseruisse suum:
Dum sua se tandem paulatim insomnia fallunt;
Sæpius acquirunt quæ repetita fidem:
Vel quo more iterum juvenes lasciva caterva,
Quos Matrum Famulas sollicitare juvat,
Etsi aliud primò voluit nil sæva cupido,
Ignis præsentis quam superare faces:
Attamen objectum flammæ si fortè vigeret,
Lucinâ auxilium non renuente suum;

G

Inclusum

Inclusum sportâ Vicini ad limina tecti
 Permittunt Puerum rariùs ore queri:
 At se naturæ in speculo fallace videntes,
 Dum nuper nati membra minuta notant;
 Curâ ipsi studioque illud jam tollere pergunt,
 Nil præter lusum cuius origo fuit.

Sic agitur tecum (ni mens me fallit) amice,
 Merces Philosophas qui perhibere soles,
 Metiri formas, atomos quoque scindere gaudes;
 Privatæ ut menti gratificare tuæ:
 Fortuiti ingenii generent dum semina læta
 Progeniem miram, quæ nec opina placet:
 Exultansque ideo systēma quodd auctius exit,
 Ultra propositum quod fuit ante tibi,
 Hinc fortunatum sequeris Phantasma cerebri;
 Dum tandem verum creditur esse tibi:
 Ipse, tuâ delusivâ illaqueatus ab arte,
 Asseris hæc, tibi quæ ficta fuere priùs.

Cui sic respondet Matthæus: Amice, per Artem
 Quantum aut Naturam lumina nostra vident;
 Dictum illud verum liquidò discernere possum,
 Alter quodd doceat, discat & alter item.
 Stultus Pythagoras non unquam creditus ulli est:
 Dum sibi doctrinas tradidit ipse graves;
 Fecit ut adstarent arrectis auribus omnes
 Discipuli, pressit queis sua labra manus:
 Absque hõc fortè aliquis periniquæ mentis Ephebus,
 Veri, haud Doctrinæ qui studiosus erat,

Aera

Aera Sphærarum modulis mulcentibus aures;

Per sibi purgatas mox renuisset iter;

Vel transmigrantes scenas quascunque negasset,

Vel potuit mensis restituiffe fabas.

Lucreti Vacuum magni si dempseris illud;

Totus terrarum perditus orbis erit.

Materies quoque Descarti si fortè negetur

Subtilis; pereunt ignis & unda simul.

Quàm tetricum indueret vultum Newtonius ingens,

Si responsurus, quem dedit ipse, Libro,

Dicas in primâ sermonis fronte remissi,

Vis impellentis rebus adesse nihil?

Quomodo jam focii procedant Chymica turba,

Philosophum Lapidem qui reperire queant;

Si potiora tibi mox argumenta ferantur,

Quæ vacui hunc capitis somnia vana probent?

Qui Disciplinis præsumt atque Artibus, Almæ

Mirificè hæc partes temnere turba solet.

Torpore inveniunt hanc vel vertigine captam;

Hæret utrum plenæ res vacuæve sient:

Et quis haberetur dignus qui singula dicat,

Quæ tactu aut visu sentiat ipsa frequens?

Hæret utrum e binis geminatis quatuor adsunt;

Quamlibet hæc decies sint numerata sibi.

Non licet hoc fieri----fieri licet----esse necesse est:

Alma horum cui sit dic habitura fidem?

Hæc eadem interdum procedere longius illam

Cogunt, dum dubitat num dubitare queat.

Talia num potis est rectè componere Elenchus?

Non : subito hinc Major bella Minorque gerunt:

Aut, si fortè horum mox concordaret uterque,
 Quod sequitur falso claudica t ecce! pede,
 Auguris inde domum gressu petit illa volucris,
 Quem rogat, ut dicat quæ sibi nōsse datur.
 Vultum hic componens patientem accommodat aurem;
 Eque notis brevibus singula deinde refert,
 Quæ priùs ipse silens didicit narrantis ab ore:
 Dissidium sapiens exitus unde manet.

Narratu ex illo, quem res qui perdidit avertit,
 Has qui furripuit scit reperire Magus.

Armiger (inde refert rupto sermone Richardus)
 Dic quando his vafis congredere viris?

Cui Matthæus ait, Facundæ vis tua linguæ
 Sermonem haud dirimat, Chare Richarde, meum.
 Hæc edico tibi quod conditione sit Alma,
 Quærens quid sapiens ille vel ille monet,
 Verbis qui mentem reteggit, quæ agnoscere cuique est;
 Non elementa tamen jungere quisque potest.
 Ipse doces Medicum, morbo tibi membra teneri:
 Quid facit is? Chartæ signa dat inde celer,
 Te nihil omnino quorum callere necesse est?
 Pejus quò scriptum est, hōc medicina prior.
 Nam modo sorbentur tibi quæ medicamina scires;
 Ut tu convaleas, perditus ille foret.

Formas atque Idæas, intellectusque catervas
 Tres sibi discordes suppeditasse ferunt.

Quod

Quod solet accidere huic, nec non Substantia totam
Europam in partes distrahit ecce! duas.

Nunc ut, ceu certes armis ceu lege, necesse est

Quæ tibi subveniat quod sit amica cohors:

Sic in Philosophis rebus quoque semper oportet

Judicium reliquis assimulare tuum.

Namque Scholis mos est, qualis solet esse Senatûs,

Plures ut voces perficienda regant.

Anxia per montes per valles Alma vagatur,

Cervæ more vagæ quam loca sola tenent:

Corde genuque tremens, & festinanter anhela

Omne fugit folium quod movet aura levis;

Ut verò armento se immiscuit haud procul inde,

Despicit id, soli quod modo terror erat,

Non jam mentis inops, nec ut ante oppressa timore est,

Antegredi si audent, audet & illa sequi:

Utque horum adjiciunt animos exempla sequenti,

Hic fluvium tentat, transilit inde fudes

Hâc ex lege tuâ, dixit cui deinde Richardus,

Is, sentire audet qui sibi, stultus erit,

Ut Partis Fautor, linquit quicumque sodales,

Nil nisi vecordis Nomen habere solet.

Nunc, quod pace tuâ fiat, Matthæe Magister,

Radulphi exemplo, hic suspicor esse dolum.

Hoc agis, ut sectæ vestræ me adscribere possis;

Quæ, licet haud doceat, me tueatur ope.

Recta, Richarde, inquis, Matthæus dixit ovator;

Exue te hinc fastu, & suspicione simul.

Dumque,

Dumque, Elementa mihi quod des mea commodus, oro;
 Responsum faciat tibia sola tuum,
 Crede mihi quicquid sincerâ voce monebo;
 Esse velis primò tutus, & inde sagax,
 Currum intra quicumque sedens defertur, ibique
 Venali alterius nititur artis ope,
 Tutior est multo (quodcumque occurrerit axi)
 Caldior atque illo, qui moderatur equis.

Tyro Richarde, igitur retro tibi mitte capillos;
 Infundamque tuis auribus ipse notas,
 Quales haud ulli divulgavere priorum
 Claudâ vel prosâ Pieriisvè modis.
 Chare Richarde, adhibe mentem; nil ipse remitte:
 Et me jam fies non minus indè catus.

Cum nunc, diversos ætatis vecta per annos,
 Ascendendi omnes finiit Alma gradus;
 Iam subit illa caput, residens ubi splendida pompâ
 Judicat, & damnat resque virosque simul.

Atque hic de Cerebri Labyrinthis, Chare Richarde,
 Dicere diversis quam tibi multa queam?

Dumque his de Cerebro narro simul & Cerebello.

Quomodo Lectores exanimare meos?

Commentatoris vel qui tibi munere fungi

De durâ edicens Matre piâque simul?

Frigidum ubi & calidum, madidum siccumque vicissim

Certant alterius quæque subire locum;

Quem rixâ assiduâ, magno simul atque labore

Possideant; sospes dum sibi vita foret.

Demonstrare

Demonstrare etiam possim tibi quosque meatus,
 Conditæ queis servat mens sua cuncta memor;
 Quamque hinc iudicium, atque illinc Phantasia claudit,
 Ad digitum statio est hæc quoque nota mihi.

Doctrinæ hic multum possem depromere, Amice,
 Saltem his queis naris non peracuta foret.

Mille decem Cerebrum perhibent comprehendere Cellas:
 Quas Phantasia omnes mobile semper habet;

Incumbens operi proprio quod fingere gaudet
 Stultitias, dixi quas prius ipse leves.

Sicut in alvæari lento de vimine texto

Certa tuentur apes limina mille decem;
 E queis assiduum variat sibi quæque laborem,
 It, redit, adducit, portat onulve suum;

Singula non magnum renovat sine fine laborem,
 Vicinam trudit nec tamen ulla suam:

Singula---Dum promptus Thefin hanc defendere conor,
 Censeo me Cerebrum nôsse, Richarde, tuum.

O utinam ingentis Thematis perculsus amore,
 Dissectum videam jam Caput ipse tibi!

Mi Caput ut faveas nugis? cui deinde Richardus:

Membrum aufer, misso hoc, quod tibi cunque placeat
 Rebus in egregiis Systematis, o bone, Docti
 Proponunt, Stulti subsidiumque ferunt.

Cui Matthæus ait: teneas Caput ipse, Richarde,
 Et, modo tu fileas, longius ire volo.

Longius ire? Richardus ait: mihi constat, Amice,
 Sermonis metam te superasse tui.

Quando

Quando homines errant de limite, linea quæque
 Quam adjiciunt multo longior esse solet:
 Qui cursum accelerans errat simul, hic pede tantum
 Tramite de recto longius urget iter.
 Dii faveant nugis! tibi nos accredere par est,
 Concipias animo qualiacunque tuo;
 Propter amicitiamque tuam, me vivere oportet
 Inter Philosophos Papicolamque mori?
 Hoc edico tibi, quicquid contendere possis
 Almx quod sedes Cor, Cerebrumve foret;
 Vel pingui ingenio quemvis te posse monere,
 Imperii huic venter quod solet esse locus:
 Unde hæc assidue sua supplementa remittit,
 Quæ nos vel doctos magnanimosvè creat:
 A futura omnis membri vis pendet alius
 Quæ Ventri accedens, ne ruat ille, facit:
 Languores nec non infani sanguinis æstus
 Assurgunt escæ pro ratione tuæ:
 Atque animi sensum tibi si proferre libido est;
 Ut pascare opus est, & docere simul.
 Corporeæ molis Stomachus tibi flectit habenas;
 Inclinat pondus non secus atque Globum.
 Corporis ut vires proferret Magnus Achilles,
 Mænia queis Trojæ dejicienda forent:
 Quoque Leoninam prandebat sole Medullam,
 Panis Castrorum quæ gravis unctus erat:
 Ut verò ad Thracas Materna hunc Cura removit,
 Inter virgineas ludit ibique choros,
 Evasit mollis, sedique immobilis hæsit:
 Oogali victus fructus & ille fuit.

Nunc

Nunc te argumento totas concedere vires,
 Ordinequæ inverso rem reputare velim:
 Inter Germanas juvenis qui luce bis unâ
 Mixta bibit calidæ munera lactis aquæ,
 Quique ex jentaçlo mediam partem usque diei
 Inspicit authores, ordine quosque suo;
 Missis queis, postquam melior pars acta diei est,
 Cognatum, aut Patrum visere currit amans:
 Demum e Cauponâ rediens, vel forte Theatro,
 Horâ jam decimâ terminat inde diem.
 Attamen huic dederis fucci si vina potentis;
 Qui modo molliculus, jam furiosus adest:
 Horas felices nullas numerare fatetur;
 Per plateas noctu turbidus unde ruit:
 Diminuitque caput Vigili, ceu forte fenestras
 Lesticæ aut tecti, quas manus ære petit:
 Donec stratus humi dextræ gravioris ab ictu,
 Corruit, & rectâ ducitur inde domum;
 Hic puerum diris, famulam pugnoque laceffit,
 Atque decens lectum mox titubanter adit.
 Potûs atque Cibi varii nunc ipse videto
 Effectus variis qui solet esse viris.
 Num Scythia crudelis truculentusvè extitit unquam,
 Sorbitione haustâ, quam dat avena, levi?
 Quis tamen huic rabiem poteritvè repellere vires;
 Quo priûs invehitur, si modo pascat Equo?
 Herbæ junctæ Ovis, alimenta que quæ leviora
 Efficiunt Italo dulce sonare fidem.
 Et, modò Congrevum capiam; cum Carne Bovinâ
 Fartum Anglos hilares bella subire parant.

H

Inter

Inter Germanos pariter Mahometigenasque
 Hæc eadem Baccæ Vinaque flava movent:
 Qui eludunt, vitant, cedunt, languentque vicissim
 Ambo, prout victus cæpit adesse parum.

Crede mihi, Sitis atque Fames, Tormenta vel enses
 Dant eadem variis funera quæque sonis.
 Utque argumentum mittam, vocat hunc Homicidam
 Lex, vita alterius cui sit adempta fame.

Momenta, Automati prout in compage minuta,
 Artis ut occurrant plura videnda tibi;
 Quæ Momenta ex his operi super-addita monstrant
 Cursum anni, aut Lunæ cornua quanta micant,
 Ex illo vires sibi ducunt quæque secundas,
 Quod simplex monstrat quæ notet hora diem.
 Nugamenta etenim quamvis hæc dempta fuissent
 (Non juret Quarus, dicat at ille tamen)
 Simplicius licet Automatum & jam curtius esset,
 Quod tamen Automatum non minùs inde foret:
 Sin verò Automati horalis semel orbita cesset;
 Sistit opus, partes solvitur invè suas;
 Quod simul acciderit, jam desinet esse quod ante;
 Hocque tibi reliquum vendere tegmen habes:
 Automati sic tu modò gressus absque favore
 Percurras, nomen vult quod habere Viri;
 Vel centena tibi possunt momenta notari,
 Vastræ artes Capitis quæ peperere priùs:
 Attamen est Stomachus solido qui submonet ictu
 Ens hujus, transit quo sibi more dies.

Cui

Cui modò Rhetorices sufflamen dempseris illud;

Dicta Modus nullus, nulla Figura manet:

Sive Mathematicum Sufflamine strinxeris orbem;

Tecta ruunt illi; nec Ratis inde movet.

Pondera vel tandem huic effringe Politica; clavum

Imperii non jam flectit ut ante loquax.

Automato nugas tamen has si demere mavis;

Quamvis jam simplex, pergat in orbe suo:

Machina sin usum perdat, quæ conconquit escam;

Res nequaquam eadem, quæ fuit ante, manet.

Conditioni Almæ potis est vis nulla mederi;

Hei mihi! Ludibrio jam sua finis adest;

Omnis mundana hæc confestum Turba quiescit,

Russellumque jubes condere corpus humo.

Nunc fac Alma tibi veniat redeatvè vicissim

A Crure ad Palmam, Temporibulvè pedes;

Quæ modò subjeci si Supplementa releges,

Systema in miserâ conditione foret.

Gesticulator Equum mirâ sic laude ferebat,

Ille viæ, bello, cursibus aptus erat;

Os cui molle fuit; flagrans cui Luminis orbis;

Et pede cui nunquam certior ullus erat:

Illi menda tamen non excusanda manebat;

Quam narras mendam? Mortuus ille fuit.

Exemplis ex his verbisque, Richarde, dolosis,

Quæ mihi de Mannis, Automaticque facis,

Hoc, Matthæus ait, mihi persuadere laboras,

Machina quod tantum est præter & Alma nihil.

Quæ quota sit reliquis edicens hora diei,
 Interea ignorat quot dedit ipsa sonos;
 Sed cuique adstanti signa enumeranda relinquit,
 Automati facies qualia picta gerit.

Hic tibi verba inhibe subjecit, Amice, Richardus,
 Attollens vocem fervidiore sono:
 Æquemus pugnas: quæ nunquam dicere nobis
 Mens fuit, haudquaquam hæc insinuata velim.
 Est Emblemata Argumento, quod Carmen Amori:
 Plurima describit; non tamen ulla probat.

Matthæus, cui vox dubitanti faucibus hæsit;
 Elato rixam nare citurus erat:
 Mercurii auxilium sed postquam in vota vocasset,
 Iratè ridens talia dicta dedit:

Qua tibi mente teneto (Authoris servit honori)
 Vocem Matthæi non renuisse Deum.
 Ancipiti Heroes, dubiæque in sorte Poetæ,
 Quæ sibi succurrant, numina semper habent.

Hoc tandem agnosco, (ni fallor) Amice Richarde,
 Gratia quod tecum vix erit ulla mihi.
 Aspicias utinam quam moribus utere pravis:
 Quo plus concedo, plus sine fine petis.
 Sed foret hoc nostrum, dixi quod nuper, Amice,
 Affirmare; tuum quæque probare simul.
 Nos quibus ingenii Systemata fingere vis est,
 Tutemur, nudam quam fateare, Thefin;

Vosque

Vosque notis Scholiisque dein vexare valemus;

Si res naturâ simpliciore foret.

Sin tenebris obducta foret, tunc bella movemus

Quo in Clarkum Leibnitz intulit arma modo;

Et causam quoties nullam monstrare licebit,

Quare hæc aut illâc res sibi tendit iter,

Perbreviore viâ litem hanc discernimus omnem,

Quodque ignoramus, dicimus esse nihil:

Immodici fastûs nostri sine fine tenaces,

Dum genus humanum fallimus omne dolo.

Philosophus quondam factus fuit ille morosus,

Naturam motûs qui reperire nequit:

Qui, quoniam invitum plantæ hunc auferre solebant,

Sese juraret non variâsse locum,

Vel sibi qui assumens cordis describere partes

(Cumque aptè nullus fictus ab arte sonus

Ardoremvè hujus, pulsumvè exponere posset)

Hoc sibi juravit subsiluisse nihil.

Chrysippus, doctis Epicuri victus ab armis,

Hoc nos (Dii faveant!) submonuisse velit,

Quod quæcunque animus noster complectere possit,

Sint vera, atque uno tempore falsa simul.

Malbranchique etiam mira est sententia, qualem

Credibile est aliud vix subîsse caput:

Cujus verba hæc sunt, Tam parva est portio, quam mens

Materiæ aut animæ nostra notare potest,

Ut conjecturâ liceat deducere saltem

Quiddam, horum neutrum quod sit, & ambo simul.

Hoc

Hoc equidem verum tibi, Chare Richarde, fatebor,
 (Inter nos solos quod memorare volo)
 Naturæ abstrusæ permulta occurrere, pauci
 Quæ expediant, quamvis tangere quisque potest.
 Causam ob privatam, tanquam Natura dolose
 Adversa ingenii viribus ire velit.
 Reddere quadratos Orbes, geminareque Cubos,
 Sudoris nimii res, mihi crede, foret.
 Longa etiam nondum certa est mensura locorum,
 Whistonus quanquam plurimus ære tonet.
 Dic mihi quod causam docuit Systema, Richarde,
 Rectè hanc, cur barbam fœmina nulla gerit;
 Curvè, prout Tempus demit de corpore vires,
 Nigrior hinc Dens fit, candidiorque Coma?
 Rebus in his, nosmet Tonforem agnoscere par est
 Æquà cum nobis cognitione frui.
 Sed tamen, ut causam non sit deducere, nostrum est
 Rimari hæc eadem quâ ratione licet;
 Curâ majori Systemata nostra novare,
 Et vera haud, veris juncta probare tamen.
 Bella inter, prout ipse vides, subtilia linguæ
 Ora tibi Logices vi cohibere queam;
 Nunc vitare ictus, nunc contra inferre peritus
 A Darii metis usque Bocardo volem,
 Nec tibi succumbens, finemvè imponere curans
 Sermoni, pejus quo nihil esse potest.
 Sed tamen ut tute hic & nunc edificere possis,
 Candori debes qualiacunque meo:

Ut

Ut tibi demonstrẽm malim quod nomen Amici,

Disceptatoris munia missa volo:

Mentis adoptanda est mihi jam sententia vestra----

(Turba hoc Philosophi plurima fecit idem)

Justius hæc nostrum reddit Systema: Richarde,

Num licet huic fato nobiliore frui?

Chare, Richardus aut, Quodcunque videtur adopta;

Dummodo sit dictis jam data meta tuis.

Cui sic Matthæus, Scio quod reprehensio vana est:

Qui prior offendit, vult prior ille queri.

Ipse mihi suades telluri adnare carinâ;

Detrudis remo me tamen inde tuo.

Quod tibi jam toties dixi sermone soluto,

Hoc monitum numeris te semel esse velim:

Immodicæ Urbanâ quidam vir molis in Æde,

Sive foro, (refert hoc, mihi crede, nihil)

Sudans in turbâ & trudens sibi quemque propinquum

Magnâ hos perrexit voce ciere sonos;

Dii faveant! Quorsum his trudendi tanta libido est!

Ærumnam ut vidit qui fuit alter ibi,

Immodicum hunc dictis sic castigavit amicis;

Detrahe te turbæ huic quàm potes ipse celer;

Tollere vel vocem, vel trudere desine, quæso:

Quam culpas, turbam hanc tu, mihi crede, facis.

Morali haud opus est me respondere Richardus,

Sermonem quo vis sic tibi profer, aut,

Non satis apta licet, fuit hæc tua Fabula curta:

Saltẽm hujus grates, quas merearis, habe.

Matthæus

Matthæus grates agnovit & inde, Magistri
Voce sibi assumptâ, talia dicta dedit.

Iam sedem Alma Caput certam sibi poscit habere :

Cantatum, aut dictum quod fuit ante mihi:
Hic adèo vitæ Exodium hoc primordia sumit,

Ultio, Lis intrant, Ambitioque simul:
Aspice Mortales sese hinc illincque moventes,
Laurigeri Choream qui renovare parant.

Dimidio censûs licet haud utatur Avarus,

Non sibi majorem mussat adesse miser;
Præsentisque Cadi cessat terebrare latebras,

Autumnus veniens ne sua vina neget :

Interiûsque dolens hodiernâ vescitur escâ,

Ne Cras apportet, quam timet ipse, famem.

Si Tunica exterior, quâ circumcingeris, arcet

Cæli intemperiem dum spatia foras ;

Num majore tibi foveantur membra calore,

Si Textrina domi, Fabrica sive foret?

Et si ocreæ binæ ventos pluviamque repellunt,

Cur tibi jam malles tergora bina geri?

Num censes, citharæ percurrens pectine chordas

Quod Pedro haud potuit dulce ciere melos,

Totum Intestinum sibi ni contingat habere,

Ex quo chorda priûs quæque recisa fuit?

Rarus Picturam quoties tibi monstrat Amico;

Emissio gemitu, nominat usque locum,

Qua binæ ejusdem laceræ periëre tabellæ,

Vestri quo neuter tempore natus erat.

Vento

Vento miser mentis tantâ anxietate laborat,
 Pagina Petroni quod sibi manca venit;
 Ut nunquam posset tantum impertire laborem,
 Quanto hæc quæ remanent percipienda forent.

Quantum sudoris Curio impendebat honestus?
 Omnia perquirens quam studiosus erat,
 Ut quod adhuc deérat deprnderet ipse Numisma,
 Quo Romana sibi turba repleta foret?
 Invenit hoc tandem : subeunt quæ gaudia mentem!
 Comparat, occludit, curat & inde nihil:
 Horum post illud tempus fit mentio nulla:
 Incipit ex illo Græca parare sibi.
 Ordine quæ digesta suo & monstrata vicissim,
 Tanquam inclusa urnis, nox tenebrosa premet.
 Quod verè antiqui Lychnos ex ære paravi,
 Me illorum pretii pænituitque nihil;
 Idem etiam sapiens Argentea Vasa resolvi,
 Quæque Neotericis mox renovanda modis:
 Ex æquoque genus nugarum prosequor omne;
 Gaudia ceu veteres dent mihi, sive novæ.

Milvum te vidi studio formare, Richarde,
 Georgio ex charta, quem levis aura ferat.
 Odæ etiam plures tibi stultæ ostendere possunt,
 Ambio servili quâ ratione Chloen.
 Fecit Amatores stultos pariterque Parentes
 Natura-----hæc narras lauta Richardus ait:
 Vera hæc, digna etiam quæ condas mente: Richardi
 Non tamen in facie cernitur ulla fides.

Sermoni nunc, Alma, mero Verbique Ministris

Ærumnas, Fraudes, Crimina mitto tua:

Nec de nequitia nocte hæc mihi dicere mens est,

Sed de stultitiis, Bellua vana, tuis.

Verba tibi incertæ faciam de flexibus alæ,

Spicula nequitie prætereunda mihi:

Quod prudens & magna simul vis ipsa videri,

Hujus quò temnam mentio facta mihi est.

Iratè contemptimque oculis ea cernere suefco,

Gaudia ceu ærumnam quantulacunque ferant:

Hæc Flos, vel Radix; Pictura, vel æra Corinthi;

Concharum omne genus, Papiliove creet.

Fabula vel mendax, Rythmus, Numerivè canori

Tempora te interdum fallere pigra juvant,

Absque his auxiliis tibi quæ malè grata manerent;

Et quæ lapsa semel non remeare sciunt.

Pictæ tractantur Chartæ, pictæque Tabellæ,

Ignavum Sensum quò recreare potes.

Commentum Ingenii quo non felicius ullum!

Sese oblivisci possit ut Alma frequens.

Extamus tales; agimusque hoc more, Richarde,

Erigit hinc nos Spes, Cura vel inde premit.

Hic Vir mærore assiduo sibi quærit habere,

Quo deprensò uti non tamen ipse queat:

Et Spectare illud Stultus desiderat alter,

Quod fuit haud ullo tempore, quod nec erit.

Erramusque usu, normisque vagamur iniquis,

Amentes factis, moribus usque graves:

Fictum

Fictum Sermonem jungentes Ambitioni
 Crimina, quæ cupimus condere, dupla damus.
 Vel fiat, rerum quod post sex lustra peritos
 Nobis attonitis nos reperire datur;
 Vigintique simul lepidæ res comperiuntur,
 Quarum finiri non tamen una potest;
 Dum monet ut Systema meum, spatia illa superna
 Mens, veluti invisio carcere clausa, tenet:
 Cujus, Amice, tibi si quælibet ipse referrem,
 Adscitum sensum Dictaque vana simul;
 Verbis complecti tentem si facta nefanda;
 Longius inde mihi, crede, Poema foret.
 Nam licet aut, Montaigne, tui, vel Socratis instar
 Scripturæ tuear jam monumenta meæ;
 Dic mihi dignetur quis nunc evolvere Libros,
 Ni Stiles, vel Nokus Nomina vana legant?

Brentfordi ut Reges sapientes atque periti,
 Sensum post longum Consiliumque grave,
 Lardellæ loculum limis introspectantes,
 Flendum viderunt ridiculumve nihil;
 Sic quoque, quæ nec jam luctum nec gaudia sentit,
 Postremò requiem comperit Alma sibi:
 Excelsæ Sedis, Pompæ pertæsa superbæ,
 Regali in cathedrâ semisopita sedens;
 Attonita, & longo sermone evicta vel Annæ
 De Dictis, Factis vel, Gulielme, tuis;
 Exiguum, Infelix, tandem deprendit hiatum
 Quem Natura labans tempore victa paret.
 Radit iter per quem fatale; petitque superna
 Remigio alarum; corrui hincque lutum:

Cujusdam incolumis studium dum præbet Amici
Hic jacet, & centum falsa legenda simul.

Momentosa Dies dum venerit illa, Richarde,
Nostras quæ solvat spesque metusque simul,
Si Fortuna sibi præsentem leniat iram,
Et daret ætati cuilibet apta suæ:
Blanda sibi Clotho palmas modò lacte lavaret,
Immistoque Auro, serica fila trahat:
Pace, & Amicitia, nobis Rebusque secundis
Ad viginti annos proferat illa quater:
Sique huc provecti debellârimus Amorem,
Fastum etiam, quo nil tetrius esse solet;
(Aut animi affectus isti duo forte feroces
Illudant miris nos sine fine modis:)
Nobis tum vacuis liceat residere, Richarde,
Quà Frigor, & Strepitus, Turba nec Urbis adest:
Villâ Egomet gaudens, Tabulæ, Nummique, Librique
Cui compôsta adstent ordine quæque suo:
Aut nos multa inter sermone seramus amico,
Quà pedibus nostris area grata patet;
Cujus nigrantes umbras terræ ipse dedisti,
Voti, ut opinemur, compos uterque sui:
Si tamen hic surgat speculatio prava vel una,
Tum virgulta tibi, tum mihi lecta ruat:
Morte prior Natus, Nati sobolesque quiescat;
Ingratum Hæredem detque vel ipsa dies;
Qui poterit nullo magis innotescere facto,
Quam tibi quòd pessum quæque peracta dabit.

Quis

Quis servit virgas, animo memor iste reponet,
 Lignorum pretium qui numerare studet?
 De Sylvisque tuis reliqui quid denique fiet,
 Iactum præterquam quæ dedit Orca malè.

Nonne etiam Tempus vel Mors mihi detrahat omnes
 Cognatos, animi gaudia tanta mei?

Affinisque meus Thomas, hujusve Maria
 (Quæ lac despumat, qui vel aratra tenet)

Smarti aut Doilejo Tabulas lectosque Libellos
 Ulnæ ad mensuram vendere pergat ovans?

Adjiciat formam breviorē mente benignâ,
 Majori merces dum sua cuique datur?

Ut mea Malleolum dilecta Volumina tangunt,
 Artis Grammaticæ qui didicere nihil,

Compactos nitidè Libros præstare reantur.
 Justitiâ doctâ quodque Numisma vetus

Æratum in trutinâ jaceat: tremulamque Bilancem
 Parvulus invergat vultus Othonis humo;

Cujus si propiùs spectes (mihi crede) metallum,
 Ollam hinc rimosam farciat ære Faber.

Sensibus his lassus---Lassus cui deinde Richardus
 Ipse ego doctrinâ non magis atque tuâ---

Vivere Mortales, lucemque relinquere vitæ,
 Hoc dudum agnovi, te referente nihil.

Et Fatum nobis ceu in longum proferat annos,
 Forfice ceu raptâ stamina nostra secet;

Hoc

Hoc scio, Fortuna est subeunda quod utraque nobis,
 Quos mala ferre decet, sicca vel tida fient.
 Sive tamen nobis faveat Dea, sive minetur;
 Vesci pane albo, furfureovè licet:
 Et casa ceu nosmet teneat, ceu Regia sedes,
 Massica potemus, Vina vel atra Tagi.
 Libris quorsum opus est hæc dicere, qualia nórunt,
 Primula Doctrinæ quos Elementa latent ?
 Conspeciloque uti par est nos, ut tueamur
 Visum oculi nudum quæ violare solent ?

Hoc tibi Propositum fuerit modo mentis, Amice,
 Ut mihi gaudenti gaudia plura feras;
 Nocte hæc obsequium tibi sum præstare paratus----
 Eja age, consilium suscipe, quæso, placens :
 Quod si animi Sensum mihi vis demittere iniquus ;
 Haud Systema mihi jam valet affe tuum.

Cur me sollicitum reddant figmenta Platonis ?
 Spero te minimè me voluisse mori,
 Quomodo scena docet stultum periisse Catonem,
 Cujusvis causâ quod memorare queat ?
 De solis Ideis infidis differat ille,
 Quâ natale solum Græcia voce dedit.
 Si sapere hoc solum est, mæstos assumere vultus ;
 Sunt despecta animo talia cuncta meo,
 Quale Reusvè Anyti dixit, Cicerovè notavit,
 Lectum, Wanlci, vel tibi quale fuit.

Drifti,

Drifti, quæ possis nostras componere lites,
 Chartas has oculis detrahe, quæso, meis;
 Urito Matthæi Des-Cartem cum Stagyrîtâ:
 Ampullam, Jonathan, heus! mihi profer Heri.

F I N I S.

*Lately Published,**

AN Explanation of the ACCIDENCE and GRAMMAR to the End of the SYNTAX. In which the Grounds of each Rule in the Syntax are laid down in the plainest Manner. Compiled by way of QUESTION and ANSWER, for the Use of SCHOOLS.

By the Reverend THOMAS MARTIN, A. B.

Master of the GRAMMAR SCHOOL in Warminster, Wilts.

Æquè pauperibus prodest, locupletibus æque;

Æquè neglectum pueris senibusque nocebit. HORAT.

London: Printed for E. Easton, Bookfeller, in Salisbury; and Sold by J. and P. Knapton, in Ludgate-Street.

THEOCRITI, MOSCHI & BIONIS IDYLLIA, Græcè & Latinè. Poetis ex Latinis illustrata, Notulis quibusdam interjectis operâ & studio

THOMÆ MARTIN, A. B.

Coll. Ball. apud Oxonienses olim Scholaris, nunc Scholæ Verlucianæ Magistri.

————— Dare Lucem
Cogitat ————— Hor. de Art. Poet.

Prostant venalia apud C. Hitch & L. Hawes, Londini; D. Prince, Oxoniæ; & E. Easton, Sarum.

Ready for the PRESS,

ONE Hundred and Ninety FABLES of ÆSOP, PHÆDRUS, and the Moderns, in Hexameter and Pentameter Latin Verse.

By the Reverend THOMAS MARTIN.

10-10-68